

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΠΟΙΚΙΛΙΩΝ ΕΛΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ



Γεώργιος Δ. Κωστελένος
Γεωπόνος Α.Π.Θ.

Η ελιά καλλιεργείται στον ευρύτερο Ελλαδικό χώρο τα τελευταία τουλάχιστον 3.500-4.000 χρόνια, δηλαδή από τη Μινωική εποχή μέχρι και τις ημέρες μας, ενώ από απολιθωμένα φύλλα

ελιάς ηλικίας 60.000 ετών περίπου που βρέθηκαν στην Θήρα, επιβεβαιώνεται η ύπαρξη άγριων ελιών στην ευρύτερη περιοχή κατά τους προϊστορικούς χρόνους.

Από την αρχαιότητα η ελιά, το λάδι, οι καρποί και οι χρήσεις τους, αναφέρονται συχνά σε κείμενα Ελλήνων συγγραφέων. Ανα-

φορές υπάρχουν επίσης από πολλούς συγγραφείς και για τις καλλιεργητικές φροντίδες που αφορούν το δένδρο της ελιάς, όπως π.χ. τον πολλαπλασιασμό, τη φύτευση, το κλάδεμα, τη λίπανση και τη συγκομιδή της. Ενδεικτικά μόνον αναφέρονται οι: **Θεόφραστος, Δίδυμος, Ταραντίνος, Λεοντίνος, Αφρικανός, Σωτίωνας, Βάρωνας κ.α..**

Από την αρχαία ελληνική γραμματεία προκύπτει ότι στην αρχαία Ελλάδα υπήρχαν - διακρίνονταν τουλάχιστον δεκαέξι (16) διαφορετικές ποικιλίες ελιάς. Μία σύντομη αναφορά γι' αυτές κάνει στο έργο του «*Το δένδρο της ελαιάς*

και η καλλιέργειά του» ο **Ν. Λύχνος**, (τόμος Α', σελίδες 162 και 163), όπου κατά λέξη αναφέρει:

«...*Οι Έλληνες, κατά τα υπό των Ιπποκράτους, Θεοφράστου, Αριστοτέλους, Ερμίππου, Χαιρεκράτους, Αριστοφάνους, Παισαίου, Πλινίου, Ομήρου, κ. α. αναφερόμενα, διέκρινον 16 ποικιλίας κατά τόπους και αναλόγως του προορισμού και της καταστάσεως αυτών, του σχήματος του καρπού των, κυρίως δε του τρόπου της παρασκευής αυτού.....*».

Οι ποικιλίες λοιπόν αυτές και με την σειρά που τις αναφέρει ο Ν. Λύχνος είναι:

1. ΚΑΛΙΣΤΕΦΑΝΟΣ	Είναι η ποικιλία ελιάς που υπήρχε στην περιοχή της Αρχαίας Ολυμπίας από την οποία κατασκεύαζαν τα στεφάνια των αθλητών.
2. ΚΟΤΙΝΟΣ	Είναι η κοινή αγριελιά
3. ΦΑΥΛΙΑ	Μικρή σε μέγεθος καρπού ποικιλία, όπως η αγριελιά, μόνο που κατά την ωρίμαση της ο καρπός γινόταν λευκός. Πιθανόν να αντιστοιχεί στην σημερινή ποικιλία «Λευκόκαρπη».
4. ΕΧΙΝΟΣ	Ποικιλία με φύλλα που στην κορυφή τους είχαν μεγάλο και γαμψό αγκάθι.
5. ΣΤΕΜΦΥΛΙΤΗΣ	Ποικιλία με καρπούς μελανού χρώματος, τους οποίους τους παρασκεύαζαν σπαστούς, όπως οι σημερινές «κοπανιστές».
6. ΜΟΡΙΑ	Η πρώτη ήμερη ελιά και βρισκόταν στο άδυτο του ιερού της Αθήνας στην ακρόπολη της Αθήνας. Από την ελιά αυτή παρήχθησαν πολλές άλλες και φυτεύτηκαν σε διάφορα μέρη της Αττικής.
7. ΔΡΥΠΕΠΗΣ	Ποικιλία με καρπό σχήματος βελανιδιού. Οι καρποί της, αφού ωρίμαζαν και ζάρωναν πάνω στα δένδρα έπεφταν μόνοι τους.
8. ΡΑΦΑΝΙΣ	Ποικιλία ελιάς με καρπούς σχήματος ραπανιού.
9. ΝΙΚΤΡΙΣ	Ποικιλία της οποίας οι καρποί παρασκευάζονταν σε αλάτι.
10. ΚΟΛΥΜΒΑΣ	Ποικιλία της οποίας οι καρποί διατηρούντο ακέραιοι μέσα σε λάδι όπως οι σημερινές «κολυμπάδες».
11. ΑΛΜΑΣ	Ποικιλία της οποίας οι καρποί διατηρούντο σε άλμη.
12. ΟΡΧΑΣ	Ποικιλία ελιάς με καρπό σχήματος όρχεος.
13. ΓΕΡΓΕΡΙΜΟΣ	Ποικιλία της οποίας οι καρποί επίσης έπεφταν μόνοι τους από τα δένδρα όταν ωρίμαζαν.
14. ΓΟΓΓΥΛΙΣ	Μεγαλόκαρπη ποικιλία ελιάς, παρόμοια με την ποικιλία «αμάδα».
15. ΤΡΑΜΠΕΛΛΟΣ	Δεν υπάρχουν στοιχεία.
16. ΙΣΧΥΑΣ	Ποικιλία ελιάς με καρπό σχήματος νεφρού, όπως το σχήμα της σημερινής ποικιλίας «Γαϊδουρολιά».

Στη νεότερη Ελληνική ιστορία, με τις ποικιλίες της ελιάς, την περιγραφή τους και τη γεωγραφική τους διάδοση έχουν ασχοληθεί διάφοροι ερευνητές. Από τις αρχές του προηγούμενου αιώνα μέχρι και το 1950 μεγαλύτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι εργασίες των:

1. Σαρακωμένου Διομήδους	1920. Η Ελληνική ελαιία, τόμος 1ος, Η Κερκυραϊκή ελαιία. Τύποις «Η. Δ. Σακελλαρίου», Εν Αθήναις.
2. Σαρακωμένου Διομήδους	1930. Η Ελληνική ελαιία, τόμος 2ος, Το έλαιον. Τύποις «Πυρσού Α.Ε.», Εν Αθήναις.
3. Αναγνωστόπουλου Πάνου	1930. Η Ελληνική ελαιοκομία. Αθήναι.
4. Λύχνου Νικολάου	1948. Το δένδρο της ελαιίας και η καλλιέργειά του, τόμος 1ος και 2ος. Τύποις «Δ. Πετσάλη - Γ. Βαλλιανάντου», Αθήναι.

χωρίς όμως να υπολείπονται σε ενδιαφέρον και αξία οι εργασίες των άλλων ερευνητών, ειδικότερα εκείνων που εργάστηκαν σε δύσκολες εποχές στις αρχές του 20ου αιώνα. **Πίνακας 1.**

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ ΤΟΥ 20ου ΑΙΩΝΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗΝ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΟΙΚΙΛΙΩΝ ΕΛΙΑΣ

1. α. Κυπριάδης Επαμεινώνδας ή	1916. Μελέτη περί της ελαιίας του Πηλίου. (Κατά τον Ν. Λύχνο).
β. Κυπριάδης Ε. ή	1916. Η Ελαιία του Πηλίου. (Κατά τον Κ. Ποντίκη).
γ. Κυπριάδης Ν.	1917. Η Ελαιία του Πηλίου, Τύποις «Μ. Μαντζιβελάκη», Αθήναι. (Κατά τον Γ. Μπαλατσούρα). <i>Περιγράφει την ποικιλία «Κονσερβολιά» που καλλιεργείται στο Πήλιο για την παρασκευή επιτραπέζιων ελιών, με βάση τα βοτανικά χαρακτηριστικά της.</i>
2. Ευελπίδης Χρ.	1919. Γεωργική έρευνα του νομού Αχαΐας. Τυπογραφείο «Ο Τύπος», Αθήναι. <i>Περιγράφει επτά (7) ποικιλίες ελιάς στην περιοχή της Αχαΐας και της Ηλείας, με βάση το σχήμα των καρπών.</i>
3. Κριμπάς Β.	1922. Αι διαφοραί της ελαιίας εις το λεκανοπέδιον της άνω Μεσσηνίας. Δελτ. Ελλην. Γεωργ. Τεύχος 153, Αθήναι. <i>Περιγράφει επτά (7) ποικιλίες ελιάς στην περιοχή της άνω Μεσσηνίας, με βάση τα βοτανικά τους χαρακτηριστικά.</i>
4. Ματθαίουπουλου Γ. και Γαλανού Σπ.	Ελληνικά ελαιία.
5. Λύχνος Νικόλαος	1926. Γεωργική επισκόπησις των νήσων Παξού και Αντιπάξου. Κέρκυρα. <i>Περιγράφει τις ποικιλίες ελιάς που βρίσκονται στους Παξούς και Αντιπάξους.</i>
6. Καλογεράς Σωκράτης	1932. Αι βρώσιμα ελαιία. Τύποις «Ερμού», Αθήναι. <i>Περιγράφει δέκα (10) ποικιλίες ελιάς που είναι κατάλληλες για την παρασκευή βρώσιμων ελιών, δίδοντας βαρύτητα στην ποικιλία «Κονσερβολιά». Πιο συγκεκριμένα αναφέρει τις ποικιλίες: Βόλου-Άρτης, Καλαμών, Μεγάρων, Ισπανική (?), Κολυμπάδα, Καρολιά, Ζαρολιά (Θρούμπα), Καρυδολιά και Δαμασκηνάτη (Γαϊδουρολιά).</i>
7. Παπαλεοντίου Δ. Γ.	1934. Η ελαιία εν τη επαρχία Θηβών. Εκδόσεις Ταμείου πρόνοιας ελαιοπαραγωγής Θηβών, Αθήναι. Βασίζομενος στις εργασίες του Παν. Αναγνωστόπουλου ανακατέταξε έξι (6) ποικιλίες ελιάς της περιοχής Θηβών.

* Σημείωση Οι εργασίες των: **Κυπριάδη Ε., Ευελπίδη Χρ., Κριμπά Β., Ματθαίουπουλου Γ. - Γαλανού Σπ., Λύχνου Ν. (1926) και Παπαλεοντίου Γ. δεν βρέθηκαν κατά τη διάρκεια της έρευνάς μας και πιθανόν να έχουν χαθεί. Η αναφορά τους στηρίζεται αποκλειστικά και μόνο στη βιβλιογραφία άλλων συγγραφέων - ερευνητών.**

Από το 1950 μέχρι και σήμερα (2005), με την καταγραφή, την περιγραφή και τη διάκριση των ποικιλιών της ελιάς στην Ελλάδα έχουν ασχοληθεί πολλοί ερευνητές - συγγραφείς μεταξύ των οποίων οι:

1. Χρυσοχέρης Φραγκίσκος	1969. Μαθήματα ειδικής ελαιοκομίας. Αθήναι.
2. Ποντίκης Κωνσταντίνος	1981. Ελαιοκομία. Γ.Π.Α., Αθήνα.
3. Σφακιωτάκης Ευάγγελος	1984. Μαθήματα Ελαιοκομίας. Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη.
4. Συγγελάκης Χ.	1985. Οι ποικιλίες της επιτραπέζιας ελιάς στην Κρήτη. Έκδοση «Ελαιουργική», Αθήνα.
5. Μπαλατσούρας Γεώργιος	1986. Το ελαιόδενδρο, τόμος 1ος. Αθήνα.
6. Μπαλατσούρας Γεώργιος	1992. Η επιτραπέζια ελιά, τόμος 3ος. Αθήνα.
7. Ρούμπος Αθανάσιος	1992. Μαθήματα ελαιοκομίας. Έκδοση «ΤΕΙ Θεσσαλονίκης», Θεσσαλονίκη.
8. Μετζιδάκης Ιωάννης	Υπεύθυνος ερευνητής στο εργαστήριο ελαιοκομίας στο Ινστιτούτο Υποτροπικών Φυτών και Ελαιίας, στα Χανιά της Κρήτης.
9. Μετζιδάκης Ι. και Μιχελάκης Ν.	2000. Greek olive varieties, pages 84 - 102 in: World Catalogue of Olive Varieties, IOOC, Madrid.
10. Χατζηδημητρίου Μαριάννα	Επίκουρος καθηγήτρια στο Εργαστήριο Δενδροκομίας στο Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών (Γ.Π.Α.).
11. Κασιωτής Ανδρέας	Επίκουρος καθηγητής στο Εργαστήριο Βελτίωσης Φυτών και Γεωργικού Πειραματισμού στο Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών (Γ.Π.Α.).
12. Θερίδης Ιωάννης	2005. Ελαιοκομία. Εκδόσεις «Γαρταγάνη», Θεσσαλονίκη.

Επίσης με την ελιά, περισσότερο ή λιγότερο εκτεταμένα, έχουν ασχοληθεί και πολλοί άλλοι αξιόλογοι ερευνητές - συγγραφείς, μερικοί από τους οποίους είναι:

1. Καββαδάς Δημήτριος	1956. Εικονογραφημένο βοτανικό-φυτολογικό λεξικό, Τόμος 3ος σελίδες 1369 - 1401, Αθήναι.
2. Παπασωτηρίου Δ.	1963. Πρακτική ελαιοκομία.
3. Chandler H. William	1967. Η ελαιία στο: Εγχειρίδιο Δενδροκομίας, Τόμος 2ος σελίδες 351 - 380. Μετάφρασις των Λαζάρου Αιμ., Καραμάνου Γρ., Εκδόσεις «Μόσχος Γκιούρδας», Αθήναι.
4. Πανέτσος, Χ. Γ.	1976. Στοιχεία ελαιοκομίας. Αθήνα.
5. Σταθακόπουλος Ν. Π.	1976. Η καλλιέργεια της ελαιίας. Αθήνα.
6. Σακαντάνης Κυριάκος	1982. Σύγχρονη πρακτική ελαιοκομία, 4η έκδοση. Αγροτικός εκδοτικός Οίκος «Σπύρος Σπ. Σπύρου», Αθήνα.
7. Ανώνυμος	Όλα για ελιά και ελαιόλαδο. Έκδοση «Καλλιεργητής», Αθήνα.
8. Fooks Richard	Το βιβλίο της ελιάς. Εκδόσεις «Ψίχалу».
9. Μπαλατσούρας Γεώργιος	1992. Η ελιά, καλλιέργεια με σύγχρονες μεθόδους. Εκδόσεις «Πελεκάνος», Αθήνα.
10. Βασιλακάκης Μιλτιάδης	2004. Η Ελιά, στο: Γενική και ειδική Δενδροκομία, σελίδες 617 - 647, έκδοση 2η. Εκδόσεις «Δ. Γαρταγάνης», Θεσσαλονίκη.

Εκτός από τους ερευνητές των πανεπιστημίων και των ΤΕΙ και τους ερευνητές του ΕΘΙΑΓΕ, με τις ποικιλίες ελιάς έχουν ασχοληθεί και πολλοί ιδιώτες, οι οποίοι ή υπέδειξαν, ή κατέγραψαν, ή ακόμα περισσότερο διέσωσαν διάφορες τοπικές και / ή σπάνιες ποικιλίες ελιάς σε όλη την Ελλάδα.

Με βάση τα δεδομένα από τη βιβλιογραφία, αλλά και την πολύχρονη προσωπική έρευνα σε όλη σχεδόν την Ελλάδα, παρουσιάζονται στον **Πίνακα 2 (α, β, γ)**, συνοπτικά και με χρονολογική σειρά αναφοράς - περιγραφής, 72 ελληνικές ποικιλίες ελιάς.

Α/Α	ΠΙΝΑΚΑΣ 2.α												
	ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	1 ΔΙΟΜΗΔΗΣ ΣΑΡΑΚΩΜΕΝΟΣ	2 ΠΑΝΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ	3 ΝΙΚΟΣ ΛΥΧΝΟΣ	4 ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΧΡΥΣΟΧΕΡΗΣ	5 ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΟΝΤΙΚΗΣ	6 ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΣΦΑΚΙΩΤΑΚΗΣ	7 ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΠΑΛΑΤΣΟΥΡΑΣ	8 ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΡΟΥΜΠΟΣ	9 ΕΘΝΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΟΥΜΕΝΩΝ ΠΟΙΚΙΛΙΩΝ 1995	10 ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ 2000	11 ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΩΣΤΕΛΕΝΟΣ ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΟΙΚΙΛΙΩΝ 1990-2004	12 ΙΩΑΝΝΗΣ ΘΕΡΙΟΣ 2005
	ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ ΕΛΙΑΣ	1920 & 1930	1931 & 1939	1949	1969	1981-1992-2000	1984 & 1993	1986 & 1992	1992	1995	2000	1990-2004	2005
1.	ΑΓΟΥΡΟΜΑΝΑΚΟ		ΑΓΟΥΡΟΜΑΝΑΚΟ	ΑΓΟΥΡΟΜΑΝΑΚΟ	ΑΓΟΥΡΟΜΑΝΑΚΟ	ΑΓΟΥΡΟΜΑΝΑΚΟ		ΑΓΟΥΡΟΜΑΝΑΚΟ		ΑΓΟΥΡΟΜΑΝΑΚΟ		ΑΓΟΥΡΟΜΑΝΑΚΟ	ΑΓΟΥΡΟΜΑΝΑΚΟ
2.	ΑΔΡΑΜΥΤΤΙΝΗ		ΑΔΡΑΜΥΤΤΙΝΗ	ΑΔΡΑΜΥΤΤΙΝΗ	ΑΔΡΑΜΥΤΤΙΝΗ	ΑΔΡΑΜΥΤΤΙΝΗ	(ΑΔΡΑΜΥΤΤΙΝΗ)	ΑΔΡΑΜΥΤΤΙΝΗ		ΑΔΡΑΜΥΤΤΙΝΗ	ΑΔΡΑΜΥΤΤΙΝΗ	ΑΔΡΑΜΥΤΤΙΝΗ	ΑΔΡΑΜΥΤΤΙΝΗ
3.	ΑΕΤΟΝΥΧΟΛΙΑ	ΑΕΤΟΝΥΧΟΛΙΑ ΑΧΛΑΔΟΚΑΜΠΟΥ		(ΑΕΤΟΝΥΧΙ)								ΑΕΤΟΝΥΧΟΛΙΑ	(ΑΕΤΟΝΥΧΟΛΙΑ)
4.	ΑΜΥΓΔΑΛΟΛΙΑ		ΑΜΥΓΔΑΛΟΛΙΑ	ΣΤΡΑΒΟΜΥΤΑ	ΑΜΥΓΔΑΛΟΛΙΑ	ΑΜΥΓΔΑΛΟΛΙΑ				ΑΜΥΓΔΑΛΟΛΙΑ	ΑΜΥΓΔΑΛΟΛΙΑ	ΑΜΥΓΔΑΛΟΛΙΑ	ΑΜΥΓΔΑΛΟΛΙΑ
5.	ΑΡΒΑΝΙΤΟΛΙΑ ΣΕΡΡΩΝ											ΑΡΒΑΝΙΤΟΛΙΑ	(ΑΡΒΑΝΙΤΟΛΙΑ ΣΕΡΡΩΝ)
6.	ΑΡΙΚΟΜΠΗ											ΑΡΙΚΟΜΠΗ	
7.	ΑΣΠΡΟΛΙΑ ΑΛΕΞ/ΛΗΣ											ΑΣΠΡΟΛΙΑ ΑΛΕΞ/ΛΗΣ	ΑΣΠΡΟΛΙΑ
8.	ΑΣΠΡΟΛΙΑ ΛΕΥΚΑΔΟΣ	(ΑΣΠΡΟΛΙΑ ΛΕΥΚΑΔΟΣ)		ΑΣΠΡΟΛΙΑ			(ΛΕΥΚΟΛΙΑ;)			ΑΣΠΡΟΛΙΑ ΛΕΥΚΑΔΟΣ		ΑΣΠΡΟΛΙΑ ΛΕΥΚΑΔΟΣ	
9.	ΑΤΣΙΧΟΛΟΥ ΝΤΟΠΙΑ											ΝΤΟΠΙΑ ΑΤΣΙΧΟΛΟΥ	(ΝΤΟΠΙΑ ΑΤΣΙΧΟΛΟΥ)
10.	ΒΑΛΑΝΟΛΙΑ		ΒΑΛΑΝΟΛΙΑ	ΒΑΛΑΝΟΛΙΑ	ΒΑΛΑΝΟΛΙΑ	ΒΑΛΑΝΟΛΙΑ	ΚΟΛΟΒΗ	ΒΑΛΑΝΟΛΙΑ	ΚΟΛΟΒΗ	ΒΑΛΑΝΟΛΙΑ	ΒΑΛΑΝΟΛΙΑ	ΒΑΛΑΝΟΛΙΑ	ΚΟΛΟΒΗ
11.	ΒΕΡΟΙΑΣ ΝΤΟΠΙΑ											ΝΤΟΠΙΑ ΒΕΡΟΙΑΣ	ΒΕΡΟΙΑΣ
12.	ΒΑΣΙΛΙΚΑΔΑ	ΒΑΣΙΛΙΚΑΔΑ	ΒΑΣΙΛΙΚΑΔΑ	ΒΑΣΙΛΙΚΑΔΑ ③		ΒΑΣΙΛΙΚΑΔΑ	(ΒΑΣΙΛΙΚΑΔΑ)			ΒΑΣΙΛΙΚΑΔΑ		ΒΑΣΙΛΙΚΑΔΑ	(ΒΑΣΙΛΙΚΑΔΑ)
13.	ΒΡΑΣΤΑΜΙΝΗ											ΒΡΑΣΤΑΜΙΝΗ	(ΒΡΑΣΤΑΜΙΝΗ)
14.	ΓΑΪΔΟΥΡΕΛΙΑ		ΑΔΡΟΚΑΡΠΟΣ	ΔΑΜΑΣΚΗΝΑΤΗ	ΓΑΪΔΟΥΡΕΛΙΑ	ΓΑΪΔΟΥΡΕΛΙΑ				ΓΑΪΔΟΥΡΕΛΙΑ		ΓΑΪΔΟΥΡΕΛΙΑ	ΓΑΪΔΟΥΡΕΛΙΑ
15.	ΓΑΛΑΤΙΣΤΑΣ							ΓΑΛΑΤΙΣΤΑΣ	ΓΑΛΑΤΣΑΝΙΚΗ			ΓΑΛΑΤΙΣΤΑΣ	ΓΑΛΑΤΣΑΝΙΚΗ
16.	ΓΚΟΥΜΕΣ ΣΕΡΡΩΝ											ΓΚΟΥΜΕΣ	
17.	ΓΛΥΚΟΜΑΝΑΚΟ											ΓΛΥΚΟΜΑΝΑΚΟ	(ΓΛΥΚΟΜΑΝΑΚΟ)
18.	ΔΑΦΝΟΛΙΑ ①	ΔΑΦΝΟΛΙΑ	ΔΑΦΝΟΛΙΑ	ΔΑΦΝΟΛΙΑ	ΔΑΦΝΟΛΙΑ	ΔΑΦΝΟΛΙΑ				ΔΑΦΝΕΛΙΑ		ΔΑΦΝΟΛΙΑ	ΔΑΦΝΕΛΙΑ
19.	ΔΑΦΝΟΛΙΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ											ΔΑΦΝΟΛΙΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	
20.	ΘΑΣΙΤΙΚΗ		(ΘΑΣΙΤΙΚΗ)	(ΘΑΣΙΤΙΚΗ)			(ΘΑΣΙΤΙΚΗ)	(ΘΑΣΙΤΙΚΗ)				ΘΑΣΙΤΙΚΗ	ΘΑΣΙΤΙΚΗ
21.	ΘΙΑΚΗ ΚΟΙΝΗ		ΚΟΡΦΟΛΙΑ - ΛΙΒΑΘΕΙΝΗ	ΑΝΩΣΑΝΑ	ΘΙΑΚΗ	ΘΙΑΚΗ				ΘΙΑΚΗ		ΘΙΑΚΗ	ΘΙΑΚΗ
22.	ΘΙΑΚΗ ΠΛΕΞΙΔΕΝΙΑ			ΘΙΑΚΗ ΠΛΕΞΙΔΕΝΙΑ								ΠΛΕΞΙΔΕΝΙΑ	
23.	ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ		ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ	ΘΡΟΥΜΠΑ	ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ	ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ	ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ	ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ	ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ	ΘΡΟΥΜΠΑ		ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ	ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ
24.	ΚΑΛΑΜΩΝ	ΑΕΤΟΝΥΧΟΛΙΑ ΣΠΑΡΤΗΣ	ΑΕΤΟΝΥΧΟΛΙΑ	ΚΑΛΑΜΩΝ	ΚΑΛΑΜΩΝ	ΚΑΛΑΜΩΝ	ΚΑΛΑΜΩΝ	ΝΥΧΑΤΗ ΚΑΛΑΜΩΝ	ΚΑΛΑΜΩΝ	ΚΑΛΑΜΩΝ	ΚΑΛΑΜΩΝ	ΚΑΛΑΜΩΝ	ΚΑΛΑΜΩΝ
25.	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΔΑ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΔΑ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΔΑ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΔΑ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΔΑ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΔΑ				ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΔΑ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΔΑ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΔΑ

Α/Α	ΠΙΝΑΚΑΣ 2.β	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	ΔΙΟΜΗΔΗΣ ΣΑΡΑΚΩΜΕΝΟΣ	ΠΑΝΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ	ΝΙΚΟΣ ΛΥΧΝΟΣ	ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΧΡΥΣΟΧΕΡΗΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΟΝΤΙΚΗΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΣΦΑΚΙΩΤΑΚΗΣ	ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΠΑΛΑΤΣΟΥΡΑΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΡΟΥΜΠΟΣ	ΕΘΝΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΟΥΜΕΝΩΝ ΠΟΙΚΙΛΙΩΝ 1995	ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ 2000	ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΩΣΤΕΛΕΝΟΣ ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΟΙΚΙΛΙΩΝ 1990-2004	ΙΩΑΝΝΗΣ ΘΕΡΙΟΣ 2005
ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ ΕΛΙΑΣ	1920 & 1930	1931 & 1939	1949	1969	1981-1992-2000	1984 & 1993	1986 & 1992	1992	1995	2000	1990-2004	2005	
26.	ΚΑΛΟΛΙΑ-ΚΑΡΑΚΟΛΙΑ		ΚΑΛΟΛΙΑ									ΚΑΡΑΚΟΛΙΑ	
27.	ΚΑΡΟΛΙΑ ΛΕΣΒΟΥ		ΣΤΡΑΒΟΛΙΑ	ΚΑΡΟΛΙΑ	ΚΑΡΟΛΙΑ	ΚΑΡΟΛΙΑ				ΚΑΡΟΛΙΑ		ΚΑΡΟΛΙΑ	(ΚΑΡΟΛΙΑ ΛΕΣΒΟΥ)
28.	ΚΑΡΟΛΙΑ ΡΟΔΟΥ											ΚΑΡΟΛΙΑ ΡΟΔΟΥ	
29.	ΚΑΡΥΔΟΛΙΑ (1)	ΚΑΡΥΔΟΛΙΑ;	ΚΑΡΥΔΟΛΙΑ		ΚΑΡΥΔΟΛΙΑ	ΚΑΡΥΔΟΛΙΑ		ΚΑΡΥΔΟΛΙΑ		ΚΑΡΥΔΟΛΙΑ		ΚΑΡΥΔΟΛΙΑ	ΚΑΡΥΔΟΛΙΑ
30.	ΚΑΡΥΔΟΛΙΑ ΣΠΕΤΣΩΝ									ΚΑΡΥΔΟΛΙΑ ΣΠΕΤΩΝ		ΝΤΟΠΙΑ ΣΠΕΤΣΩΝ	
31.	ΚΑΡΥΔΟΛΙΑ ΤΡΟΙΖΗΝΙΑΣ											ΝΤΟΠΙΑ ΤΡΟΙΖΗΝΙΑΣ	
32.	ΚΑΡΥΔΟΛΙΑ ΧΑΛΚ/ΚΗΣ						ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ-ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ-ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	ΚΑΡΥΔΟΛΙΑ-ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ-ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
33.	ΚΛΩΝΑΡΕΣ ΚΟΡΩΠΙΟΥ									ΚΛΩΝΑΡΕΣ ΚΟΡΩΠΙΟΥ		ΚΛΩΝΑΡΕΣ ΚΟΡΩΠΙΟΥ	
34.	ΚΟΘΡΕΪΚΗ	(ΜΑΝΑΚΙ ΑΡΓΟΥΣ)	ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΗ	ΚΟΘΡΕΪΚΗ	ΚΟΘΡΕΪΚΗ	ΚΟΘΡΕΪΚΗ	(ΚΟΘΡΕΪΚΗ)	ΚΟΘΡΕΪΚΗ	ΚΟΘΡΕΪΚΗ	ΚΟΘΡΕΪΚΗ		ΜΑΝΑΚΙ	ΚΟΘΡΕΪΚΗ
35.	ΚΟΛΥΜΠΑΔΑ		ΚΟΛΥΜΠΑΔΑ	ΚΟΛΥΜΠΑΔΑ	ΚΟΛΥΜΠΑΔΑ	ΚΟΛΥΜΠΑΔΑ				ΚΟΛΥΜΠΑΔΑ		ΚΟΛΥΜΠΑΔΑ	ΚΟΛΥΜΠΑΔΑ
36.	ΚΟΛΥΡΕΪΚΗ			(ΚΟΛΥΡΕΪΚΗ)	ΚΟΛΥΡΕΪΚΗ					ΚΟΛΥΡΕΪΚΗ		ΚΟΛΥΡΕΪΚΗ	(ΚΟΛΥΡΕΪΚΗ)
37.	ΚΟΝΣΕΡΒΟΛΙΑ	ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ	ΚΟΝΣΕΡΒΟΛΙΑ	ΒΟΛΙΩΤΙΚΗ	ΚΟΝΣΕΡΒΟΛΙΑ	ΚΟΝΣΕΡΒΟΛΙΑ	ΚΟΝΣΕΡΒΟΛΙΑ	ΚΟΝΣΕΡΒΟΛΙΑ	ΑΜΦΙΣΣΗΣ-	ΑΜΦΙΣΣΗΣ	ΚΟΝΣΕΡΒΟΛΙΑ	ΑΜΦΙΣΣΗΣ	ΚΟΝΣΕΡΒΟΛΙΑ
38.	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ
39.	ΚΟΥΤΣΟΥΡΕΛΙΑ		ΚΟΥΤΣΟΥΡΕΛΙΑ	ΛΑΔΟΛΙΑ	ΚΟΥΤΣΟΥΡΕΛΙΑ	ΚΟΥΤΣΟΥΡΕΛΙΑ	(ΠΑΤΡΙΝΙΑ)	ΛΑΔΟΛΙΑ		ΚΟΥΤΣΟΥΡΕΛΙΑ		ΚΟΥΤΣΟΥΡΕΛΙΑ	ΚΟΥΤΣΟΥΡΕΛΙΑ
40.	ΛΕΥΚΟΚΑΡΠΟΣ	ΑΣΠΡΟΛΙΑ	ΛΕΥΚΟΚΑΡΠΟΣ	ΛΕΥΚΟΚΑΡΠΟΣ	ΛΕΥΚΟΚΑΡΠΟΣ	ΛΕΥΚΟΚΑΡΠΟΣ	(ΛΕΥΚΟΚΑΡΠΗ)					ΑΣΠΡΟΛΙΑ ΚΑΛΩΠΙΣΤΙΚΗ	(ΛΕΥΚΟΚΑΡΠΗ)
41.	ΛΕΥΚΟΛΙΑ ΣΕΡΡΩΝ											ΛΕΥΚΟΛΙΑ ΣΕΡΡΩΝ	ΛΕΥΚΟΛΙΑ ΣΕΡΡΩΝ
42.	ΛΙΑΝΟΛΙΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	ΛΙΑΝΟΛΙΑ	ΚΡΑΝΕΟΜΟΡΦΟΣ	ΛΙΑΝΟΛΙΑ	ΛΙΑΝΟΛΙΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	ΛΙΑΝΟΛΙΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	ΛΙΑΝΟΛΙΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	ΛΙΑΝΟΛΙΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	ΛΙΑΝΟΛΙΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	ΛΙΑΝΟΛΙΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	ΛΙΑΝΟΛΙΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	ΛΙΑΝΟΛΙΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	ΛΙΑΝΟΛΙΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ
43.	ΛΙΑΝΟΜΑΝΑΚΟ ΤΥΡΟΥ											ΛΙΑΝΟΜΑΝΑΚΟ ΤΥΡΟΥ	(ΛΙΑΝΟΜΑΝΑΚΟ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ)
44.	ΜΑΚΡΗΛΙΑ ΚΡΑΝΙΔΙΟΥ											ΜΑΚΡΗΛΙΑ	
45.	ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ			(ΣΤΡΟΓΓΥΛΟΛΙΑ)						ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ		ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ	ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ
46.	ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ ΚΟΙΝΗ	ΑΘΗΝΟΛΙΑ	ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ - ΤΣΟΥΝΑΤΗ	ΤΣΟΥΝΑΤΗ	ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ	ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ	ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ	ΤΣΟΥΝΑΤΗ		ΤΣΟΥΝΑΤΗ	ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ	ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ	ΤΣΟΥΝΑΤΗ
47.	ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ ΜΕΓΑΛΗ											ΓΙΓΑΣ	
48.	ΜΑΤΟΛΙΑ			ΜΑΤΟΛΙΑ (4)				ΜΑΤΟΛΙΑ		ΜΑΤΟΛΙΑ		ΜΑΤΟΛΙΑ	
49.	ΜΑΥΡΟΛΙΑ ΛΕΥΚΑΔΟΣ	(ΜΑΥΡΟΛΙΑ ΛΕΥΚΑΔΟΣ)										ΜΑΥΡΟΛΙΑ ΛΕΥΚΑΔΑΣ	ΜΑΥΡΟΛΙΑ ΛΕΥΚΑΔΑΣ
50.	ΜΑΥΡΟΛΙΑ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ		ΜΕΘΩΝΙΑ - ΜΑΥΡΟΛΙΑ		ΜΑΥΡΟΛΙΑ	ΜΑΥΡΕΛΙΑ				ΜΑΥΡΕΛΙΑ		ΜΑΥΡΟΛΙΑ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	ΜΑΥΡΟΛΙΑ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

Α/Α	ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ ΕΛΙΑΣ	ΠΙΝΑΚΑΣ 2.Υ											
		1 ΔΙΟΜΗΔΗΣ ΣΑΡΑΚΩΜΕΝΟΣ	2 ΠΑΝΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ	3 ΝΙΚΟΣ ΛΥΧΝΟΣ	4 ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΧΡΥΣΟΧΕΡΗΣ	5 ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΟΝΤΙΚΗΣ	6 ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΣΦΑΚΙΩΤΑΚΗΣ	7 ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΠΑΛΑΤΣΟΥΡΑΣ	8 ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΡΟΥΜΠΟΣ	9 ΕΘΝΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΚΑΛΙΕΡΓΟΥΜΕΝΩΝ ΠΟΙΚΙΛΙΩΝ 1995	10 ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ 2000	11 ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΩΣΤΕΛΕΝΟΣ ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΟΙΚΙΛΙΩΝ 1990-2004	12 ΙΩΑΝΝΗΣ ΘΕΡΙΟΣ
		1920 & 1930	1931 & 1939	1949	1969	1981-1992-2000	1984 & 1993	1986 & 1992	1992	1995	2000	1990-2004	2005
51.	ΜΑΥΡΟΛΙΑ ΣΕΡΡΩΝ											ΜΑΥΡΟΛΙΑ ΣΕΡΡΩΝ	ΜΑΥΡΟΛΙΑ ΣΕΡΡΩΝ
52.	ΜΕΓΑΡΩΝ	ΛΑΔΟΛΙΑ	ΜΕΓΑΡΕΙΤΙΚΗ ΜΕΓΑΛΗ	ΜΕΓΑΡΕΙΤΙΚΗ	ΜΕΓΑΡΩΝ	ΜΕΓΑΡΕΙΤΙΚΗ		ΜΕΓΑΡΕΙΤΙΚΗ	ΜΕΓΑΡΩΝ	ΜΕΓΑΡΕΙΤΙΚΗ	ΜΕΓΑΡΕΙΤΙΚΗ	ΜΕΓΑΡΩΝ	ΜΕΓΑΡΕΙΤΙΚΗ
53.	ΜΕΛΟΛΙΑ-ΓΛΥΚΟΛΙΑ	ΜΕΛΟΛΙΑ	ΜΕΛΟΛΙΑ	ΓΛΥΚΟΛΙΑ	ΜΕΛΟΛΙΑ	ΜΕΛΟΛΙΑ				ΜΕΛΟΛΙΑ			
54.	ΜΟΘΩΝΙΑ	ΜΟΘΩΝΙΑ										ΜΟΘΩΝΙΑ	
55.	ΜΠΡΑΤΣΕΡΑ											ΜΠΡΑΤΣΕΡΑ	
56.	ΜΩΡΑΪΤΙΚΗ			ΜΩΡΑΪΤΙΚΗ								ΜΩΡΑΪΤΙΚΗ	(ΜΩΡΑΪΤΙΚΗ)
57.	ΝΤΟΠΙΑ ΖΑΚΥΝΘΟΥ			ΝΤΟΠΙΑ (5)						ΖΑΚΥΝΘΟΥ		ΝΤΟΠΙΑ ΖΑΚΥΝΘΟΥ	(ΝΤΟΠΙΑ ΖΑΚΥΝΘΟΥ)
58.	ΝΤΟΠΙΑ ΠΙΕΡΙΑΣ											ΝΤΟΠΙΑ ΠΙΕΡΙΑΣ	ΝΤΟΠΙΑ ΠΙΕΡΙΑΣ
59.	ΠΕΤΡΟΛΙΑ ΣΕΡΡΩΝ											ΠΕΤΡΟΛΙΑ	ΠΕΤΡΟΛΙΑ ΣΕΡΡΩΝ
60.	ΠΙΚΡΟΛΙΑ	ΠΙΚΡΟΛΙΑ	ΠΙΚΡΟΛΙΑ	ΠΙΚΡΟΛΙΑ	ΠΙΚΡΟΛΙΑ	ΠΙΚΡΟΛΙΑ				ΠΙΚΡΟΛΙΑ		ΠΙΚΡΟΛΙΑ	(ΠΙΚΡΟΛΙΑ)
61.	ΠΙΤΣΟΥΝΟΛΙΑ											ΠΙΤΣΟΥΝΟΛΙΑ	ΠΙΤΣΟΥΝΟΛΙΑ
62.	ΡΑΧΑΤΗ									ΡΑΧΑΤΗ		ΡΑΧΑΤΗ	
63.	ΡΩΜΕΪΚΗ											ΡΩΜΕΪΚΗ	
64.	ΣΑΛΩΝΙΤΣΑ			ΣΑΛΩΝΙΤΣΑ ;								ΣΑΛΩΝΙΤΣΑ ;	
65.	ΣΜΕΡΤΟΛΙΑ	ΑΙΜΟΛΙΑ (ΑΜΜΟΛΙΑ)	ΣΜΕΡΤΟΛΙΑ		ΜΥΡΤΟΛΙΑ	ΜΥΡΤΟΛΙΑ				ΜΥΡΤΟΛΙΑ		ΣΜΕΡΤΟΛΙΑ	ΜΥΡΤΟΛΙΑ
66.	ΣΤΡΟΓΓΥΛΟΛΙΑ		ΣΤΡΟΓΓΥΛΟΕΙΔΗΣ	ΣΤΡΟΓΓΥΛΟ;	ΣΤΡΟΓΓΥΛΟΛΙΑ	ΣΤΡΟΓΓΥΛΟΛΙΑ				ΣΤΡΟΓΓΥΛΟΛΙΑ		ΣΤΡΟΓΓΥΛΟΛΙΑ	ΣΤΡΟΓΓΥΛΟΛΙΑ
67.	ΣΤΡΟΥΜΠΟΥΛΟΛΙΑ (2)	ΣΤΡΟΥΜΠΟΥΛΟΛΙΑ		ΣΤΡΟΥΜΠΟΥΛΟΛΙΑ								ΣΤΡΟΥΜΠΟΥΛΟΛΙΑ	
68.	ΤΡΑΓΟΛΙΑ		ΝΕΡΟΛΙΑ- ΤΡΑΓΟΛΙΑ		ΤΡΑΓΟΛΙΑ	ΤΡΑΓΟΛΙΑ	(ΤΡΑΓΟΛΙΑ)			ΤΡΑΓΟΛΙΑ		ΤΡΑΓΟΛΙΑ	ΤΡΑΓΟΛΙΑ
69.	ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ (2)			ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ				ΕΛΙΑ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ		ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ		ΝΗΣΙΩΤΙΚΗ	
70.	ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ									ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ		ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	
71.	ΧΡΥΣΟΦΥΛΛΗ		ΧΡΥΣΟΦΥΛΛΟΣ		ΧΡΥΣΟΦΥΛΛΟΣ	ΧΡΥΣΟΛΙΑ						ΧΡΥΣΟΦΥΛΛΗ	ΧΡΥΣΟΛΙΑ
72.	ΨΑΡΟΛΙΑ ΙΣΤΙΑΙΑΣ (1)			ΨΑΡΟΛΙΑ						ΚΑΡΟΛΙΑ ΙΣΤΙΑΙΑΣ		ΨΑΡΟΛΙΑ	

(1) = Πιθανόν να είναι η ίδια Ποικιλία

(2) = Πιθανόν να είναι η ίδια Ποικιλία

(3) = Η Ποικιλία, όπως περιγράφεται, πρέπει να είναι η «GORDAL»

(4) Από τη Φωτογραφία που παρατίθεται στην σελ. 294 του 1ου Τόμου συνεπάγεται ότι δεν είναι «ΜΑΤΟΛΙΑ»

(5) Δεν είναι ίδια με τη «ΛΙΑΝΟΛΙΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ»

() Απλή Φωτογραφία ή αναφορά

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

A/A	Διομήδης Σαρακωμένος 1920 και 1930	Παναγώτης Αναγνωστόπουλος 1930 και 1939	Νικόλαος Λύχνος 1948	Εθνικός Κατάλογος Καλλιεργούμενων Φυτών 1995
1.	Αγριελιά	Ελαία η άγρια	Ντόπια Κεφαλληνίας	Αγιορίτικη
2.	Μικρόκαρπος (Λιανολιά)	Ζυμολιά	Λήαστρος Τρυτσολιά	Δαμασκηνάτη Λέσβου
3.	Κορυνόμορφος (Στρυφτολιά)	Μασσοειδής μεγάλη	Μάτσα	Πατρινή
4.	Μασσοειδής (Λιάστρος)	Μεγαρείτικη μικρή	Ληαστροχονδρολιά	Ροβιών πράσινη
5.	Πριονοειδής (Λιάστρος)	Αττική	Λήαστρος Κέρκυρα	----
6.	Κρεμοκλαδής (Κρεββατολιά)	----	Μυρτολιά	----
7.	Στρεπή (Τρυτσολιά)	----	Λήαστρος Χονδρολιάς	----
8.	Αιολόκαρπος (Λιάστρος)	----	Λήαστρος Πτυχία	----
9.	Σαλέριος (Γαΐδουρελιά)	----	Αγρελιά	----
10.	Στρογγυλοειδής (Χονδρολιά)	----	Λήαστρος Βασιλικάδας	----
11.	Μακρόκαρπος (Αετονυχολιά)	----	Βάβουλα	----
12.	Κωνική (Σαλωνίτικη)	----	----	----
13.	Κουτσουνολιά	----	----	----
14.	Μακρουλολιά	----	----	----
15.	Πατραϊκή - Λαδολιά	----	----	----
16.	Ντόπια Κεφαλληνίας	----	----	----
17.	Στρογγυλολιά	----	----	----



ΚΑΛΑΜΩΝ



ΑΜΦΙΣΕΙΑ



ΚΑΡΥΔΟΛΙΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ



ΚΟΡΩΝΙΤΙΚΗ



ΚΟΥΤΣΟΥΡΕΛΙΑ



ΛΙΑΝΟΛΙΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ



ΜΑΣΤΟΕΙΑΣ



ΟΙΑΚΗ



ΜΑΥΡΟΛΙΑ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

Εκτός από τις ποικιλίες του Πίνακα 2 (α, β, γ) στη βιβλιογραφία αναφέρονται επίσης και πολλές άλλες ποικιλίες ελιάς των οποίων η ύπαρξη δεν είναι σίγουρη - επιβεβαιωμένη. Η ποικιλία αυτές με τους αντίστοιχους ερευνητές αναφέρονται στον Πίνακα 3. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονιστεί ότι στις εργασίες μέχρι και του Ν. Λύχνου, το 1948, δεν περιλαμβάνονται - περιγράφονται ή αναφέρονται οι ποικιλίες των Δωδεκανήσων, διότι τα Δωδεκάνησα δεν αποτελούσαν μέρος της Ελληνικής επικράτειας. Βέβαιο είναι ότι δεν έχει γίνει, μετά από το Ν. Λύχνο, ουσιαστική

και συστηματική προσπάθεια καταγραφής και περιγραφής των γηγενών ποικιλιών της ελιάς στις διάφορες περιοχές της Ελλάδας. Μέχρι πριν από λίγα χρόνια ήταν άγνωστες, ακόμα και στους επιστήμονες, οι μισές περίπου ελληνικές ποικιλίες. Ούτε βέβαια υπάρχουν αναφορές για κλώνους ποικιλιών ελιάς, με δύο μόνον εξαιρέσεις:

Α) Το Φ. Χρυσόχερη (1969), ο οποίος αναφέρει στη σελίδα 42 των Μαθημάτων Ειδικής Ελαιολογίας την ύπαρξη ενός κλώνου της ποικιλίας «Καρυδολιά», την «Καρυδολιά Α'» όπως την ονομάζει, με

χαρακτηριστικά της την πρωιμότερη ωρίμανση και την ανθεκτικότητα της στο ψύχος.

Πραγματικά, το δένδρο της «Καρυδολιά Α'» που είναι φυτεμένο και βρίσκεται στο δενδροκομείο του Γ.Π.Α. (στην 1η σειρά, το 12ο φυτό από αριστερά), με βεβαιότητα έχει όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά της ποικιλίας «Καρυδολιά». Ο συγκεκριμένος κλώνος, όμως, διαφέρει και δεν πρέπει να συγχέεται με την ποικιλία «Καρυδολιά Χαλκιδικής».

Β) Το Γ. Μπαλατσούρα (1992), ο οποίος αναφέρει στη σελίδα 48 του 3ου τόμου, «Η Επιτραπέζια Ελιά», τα εξής:

α) Ότι στη νήσο Θάσο καλλιεργείται παραλλαγή της ποικιλίας «Θρουμπολιά».

β) Ότι η ποικιλία «Ελιά Ηγουμενίτσας» που καλλιεργείται κατ' αποκλειστικότητα στις περιοχές Ηγουμενίτσας, Πρέβεζας, Παραμυθιάς, Φιλιππιάδας κ.τ.λ. είναι μάλλον κλώνος της ποικιλίας «Κονσερβολιά».

Και οι δύο αυτές παραλλαγές ή κλώνοι, κατά τον κ. Γ. Μπαλατσούρα, πρέπει να θεωρούνται ξεχωριστές ποικιλίες, διότι τα χαρακτηριστικά τόσο των δένδρων όσο και των καρπών διαφέρουν πολύ περισσότερο από τις ποικιλίες «Θρουμπολιά» και «Κονσερβολιά» αντίστοιχα, απ' ότι για παράδειγμα διαφέρουν τα χαρακτηριστικά της «Κοθρέικης» με εκείνα του «Αγουρομάνακου», που ορθά θεωρούνται διαφορετικές ποικιλίες.

Σε κάθε περίπτωση οι περισσότεροι ερευνητές πίστευαν και πολλοί το πιστεύουν, ακόμα και σήμερα, ότι ο μεγάλος αριθμός ονομασιών ελιάς που απαντάται στην Ελλάδα ήταν και είναι συνώνυμα καταγεγραμμένων ποικιλιών.

Χαρακτηριστικά παραδείγματα της περίπτωσης αυτής είναι οι ποικιλίες «Θασίτικη», «Γλυκομάνακο» και «Ντόπια Ζακύνθου», οι οποίες λανθασμένα θεωρούνται συνώνυμα των γνωστών ποικιλιών «Θρουμπολιά», «Κοθρέικη - Μανάκι» και «Λιανολιά Κερκύρας» αντίστοιχα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

**ΓΗΓΕΝΕΙΣ ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ
ΕΛΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

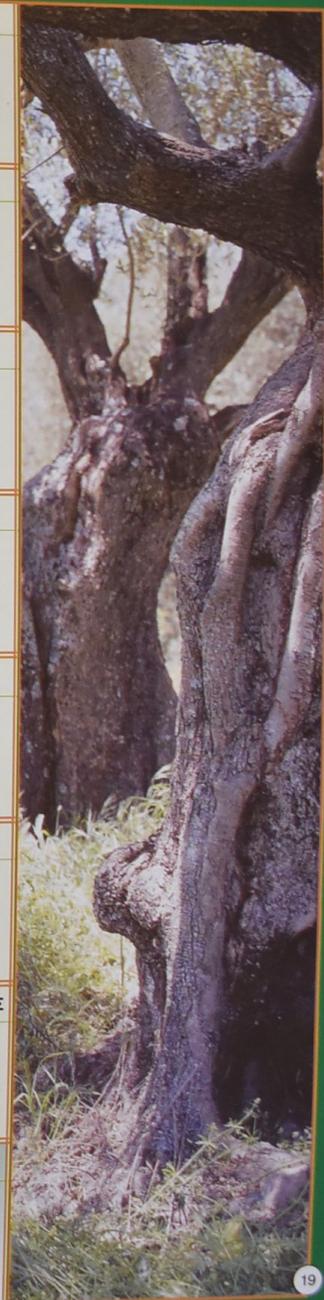
	ΠΕΛΛΑ	ΚΙΛΚΙΣ - ΣΕΡΡΕΣ	ΔΡΑΜΑ - ΚΑΒΑΛΑ - ΞΑΝΘΗ	ΚΟΜΟΤΗΝΗ - ΕΒΡΟΣ	ΣΥΝΩΝΥΜΑ
		ΠΕΤΡΟΛΙΑ ΣΕΡΡΩΝ ΛΕΥΚΟΛΙΑ ΣΕΡΡΩΝ ΜΑΥΡΟΛΙΑ ΣΕΡΡΩΝ ΑΡΒΑΝΙΤΟΛΙΑ ΣΕΡΡΩΝ ΘΑΣΙΤΙΚΗ ΓΚΟΥΜΕΣ		ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ ① ΘΑΣΙΤΙΚΗ ΑΣΠΡΟΛΙΑ	① ΜΑΚΡΗΣ ② ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ ③ ΣΚΩΤΙΝΙΩΤΙΚΗ - ΝΤΟΠΙΑ ④ ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ ⑤ ΑΓΙΟΥ ΘΡΟΥΣ ⑥ ΜΕΤΑΓΓΙΤΣΙΝΗ ⑦ ΔΑΦΝΟΛΙΑ ⑧ ΘΑΣΟΥ ⑨ ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ ⑩ ΜΑΚΡΗΛΙΑ ⑪ ΚΕΡΚΥΡΕΪΚΗ ⑫ ΝΗΣΙΩΤΙΚΗ ⑬ ΜΠΟΛΙΑΝΑ - ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ ⑭ ΒΟΛΙΩΤΙΚΗ - ΠΗΛΙΟΥ ⑮ ΚΟΛΟΒΗ ⑯ ΦΡΑΓΓΟΛΙΑ ⑰ ΡΟΥΓΙΑΔΑ ⑱ ΠΡΕΒΕΖΑΝΑ ⑲ ΠΛΕΞΙΔΟΛΙΑ ⑳ ΠΑΤΡΙΝΗ ㉑ ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ ㉒ ΜΑΝΑΚΙ ㉓ ΚΟΝΣΕΡΒΟΛΙΑ - ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ ㉔ ΧΟΥΡΜΑΔΟΛΙΑ ㉕ ΑΝΘΗΣΑΝΑ ㉖ ΣΤΑΦΙΔΟΛΙΑ - ΒΑΤΣΙΚΗ ㉗ ΠΑΤΡΙΝΗ ㉘ ΑΘΗΝΟΛΙΑ ㉙ ΝΑΝΑΚΙ - ΚΡΗΤΙΚΙΑ ㉚ ΜΑΝΑΚΙ ㉛ ΛΑΔΟΛΙΑ ㉜ ΜΑΝΑΚΙ ΦΙΛΟ ㉝ ΦΡΑΓΓΟΛΙΑ ㉞ ΜΑΝΑΚΙ ΧΟΝΔΡΟ ㉟ ΧΑΜΑΔΑ ㊱ ΝΤΟΠΙΑ ㊲ ΤΣΑΜΠΟΛΙΑ ㊳ ΡΟΥΣΣΟΛΙΑ ㊴ ΑΣΠΡΟΛΙΑ - ΔΑΡΕΪΚΗ ㊵ ΤΣΑΜΠΙΔΟΛΙΑ - ΜΠΟΤΣΙΚΟΛΙΑ ㊶ ΑΘΗΝΟΛΙΑ ㊷ ΞΗΛΟΛΙΑ - ΚΑΤΣΟΥΛΙΕΡΑ ㊸ ΜΠΟΥΡΑΚΛΑ ㊹ ΛΑΔΟΛΙΑ ㊺ ΑΣΠΡΟΛΙΑ - ΜΟΥΡΑΤΟΛΙΑ ㊻ ΚΑΚΟΥΡΗ - ΚΑΚΟΥΡΟΥ ㊼ ΑΣΚΟΥΔΑ ㊽ ΜΗΛΟΛΙΑ ㊾ ΒΑΤΣΙΚΗ ㊿ ΧΩΡΑΪΤΙΚΗ ① ΜΑΤΣΑ ② ΝΕΡΟΛΙΑ ③ ΤΣΟΥΝΑΤΗ - ΑΘΗΝΟΛΙΑ ④ ΨΙΛΟΛΙΑ ⑤ ΑΣΚΟΥΔΑ-ΘΡΟΥΜΠΑ-ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ ⑥ ΝΤΟΠΙΑ ⑦ ΛΙΑΝΟΛΙΑ ⑧ ΤΣΟΥΝΑΤΗ ⑨ ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ
ΚΕΡΚΥΡΑ - ΠΑΕΟΙ	ΠΙΕΡΙΑ - ΗΜΑΘΙΑ	ΘΕΣ/ΝΙΚΗ - ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ	ΘΑΣΟΣ	ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ	
ΛΙΑΝΟΛΙΑ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΔΑ ΣΤΡΟΥΜΠΟΥΛΟΛΙΑ ΠΙΚΡΟΛΙΑ ΜΕΛΟΛΙΑ	ΑΜΦΙΣΣΗΣ ② ΒΑΣΙΛΙΚΑΔΑ	ΝΤΟΠΙΑ ΠΙΕΡΙΑΣ ③ ΝΤΟΠΙΑ ΒΕΡΟΙΑΣ	ΘΑΣΙΤΙΚΗ ⑧ ΑΜΦΙΣΣΗΣ ⑨	ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ ⑩ ΘΑΣΙΤΙΚΗ ΑΔΡΑΜΥΤΤΙΝΗ	
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑ - ΑΡΤΑ	ΤΡΙΚΑΛΑ - ΚΑΡΔΙΤΣΑ	ΛΑΡΙΣΑ - ΜΑΓΝΗΣΙΑ - Β.ΣΠΟΡΑΔΕΣ	ΛΗΜΝΟΣ - ΑΓ. ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ	ΛΕΣΒΟΣ	
ΛΙΑΝΟΛΙΑ ⑪ ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ ⑫ ΑΜΦΙΣΣΗΣ ⑬		ΑΜΦΙΣΣΗΣ ⑭ ΜΕΓΑΡΩΝ		ΒΑΛΑΝΟΛΙΑ ⑮ ΑΔΡΑΜΥΤΤΙΝΗ ⑯ ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ ⑰ ΚΑΡΟΛΙΑ (ΑΤΣΙΓΓΑΝΑ)	
ΠΡΕΒΕΖΑ - ΛΕΥΚΑΔΑ	ΑΙΤΩΛ/ΝΙΑ - ΦΩΚΙΔΑ	ΦΘΙΩΤΙΔΑ - ΒΟΙΩΤΙΑ- Β & Κ ΕΥΒΟΙΑ	ΣΚΥΡΟΣ	ΨΑΡΑ - ΧΙΟΣ	
ΛΙΑΝΟΛΙΑ ⑱ ΑΣΠΡΟΛΙΑ ΛΕΥΚΑΔΟΣ ΜΑΥΡΟΛΙΑ ΛΕΥΚΑΔΟΣ ΘΙΑΚΗ ⑲	ΚΟΥΤΣΟΥΡΕΛΙΑ ⑳ ΡΑΧΑΤΗ ΑΜΦΙΣΣΗΣ ㉑ ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ ΚΑΛΑΜΩΝ ΚΑΡΥΔΟΛΙΑ	ΚΟΘΡΕΪΚΗ ㉒ ΜΩΡΑΪΤΙΚΗ	ΒΑΛΑΝΟΛΙΑ	ΑΔΡΑΜΥΤΤΙΝΗ ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ ㉔ ΔΑΦΝΟΛΙΑ	
ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ - ΙΩΑΚΗ	ΑΧΑΪΑ - Κ. ΑΡΚΑΔΙΑ	ΚΟΡΙΝΘΙΑ - ΑΡΓΟΛΙΔΑ	ΑΤΤΙΚΗ - Ν. ΕΥΒΟΙΑ - Β. ΚΥΚΛΑΔΕΣ	ΙΚΑΡΙΑ - ΣΑΜΟΣ	
ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ ΘΙΑΚΗ ㉕ ΠΛΕΞΙΔΕΝΙΑ ΤΡΑΓΟΛΙΑ (ΖΥΜΟΛΙΑ)	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ ㉖ ΚΟΥΤΣΟΥΡΕΛΙΑ ㉗ (ΜΠΡΟΥΤΣΟΛΙΑ) ΡΑΧΑΤΗ ΑΤΣΙΧΟΛΟΥ ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ ㉘ ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ ΜΕΓΑΛΗ	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ ㉙ ΚΟΘΡΕΪΚΗ ㉚ ΜΕΓΑΡΩΝ ㉛ ΑΓΟΥΡΜΑΝΑΚΟ ㉜ ΓΑΪΔΟΥΡΟΛΙΑ (ΜΠΡΑΤΣΕΡΑ)	ΜΕΓΑΡΩΝ ㉝ ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ ㉞ ΑΔΡΑΜΥΤΤΙΝΗ ㉟ ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ ΚΟΛΥΜΠΑΔΑ ΑΜΥΓΔΑΛΟΛΙΑ	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ ΔΑΦΝΟΛΙΑ ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ ㉟	
ΖΑΚΥΝΘΟΣ	ΗΛΕΙΑ	ΛΑΚΩΝΙΑ - ΚΥΝΟΥΡΙΑ	ΚΕΝΤΡ. ΚΥΚΛΑΔΕΣ	ΒΟΡΕΙΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ	
ΝΤΟΠΙΑ ΖΑΚΥΝΘΟΥ ㉟ ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ ΠΙΤΣΟΥΝΟΛΙΑ ΘΙΑΚΗ ㊱ ΤΡΑΓΟΛΙΑ	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ ΜΑΤΟΛΙΑ ㊱ ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ ㊱ ΚΟΛΥΡΕΪΚΗ ΚΑΛΑΜΩΝ ΘΙΑΚΗ ㊱	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ ㊱ ΚΟΥΤΣΟΥΡΕΛΙΑ ㊱ ΚΑΛΑΜΩΝ ㊱ ΜΕΓΑΡΩΝ ㊱ ΣΜΕΡΤΟΛΙΑ ㊱	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ ㊱ ΔΑΦΝΟΛΙΑ ΚΟΛΥΜΠΑΔΑ ㊱	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ (ΚΟΠΡΟΛΙΑ)	
ΜΕΣΣΗΝΙΑ	ΚΥΘΗΡΑ		ΝΟΤΙΕΣ ΚΥΚΛΑΔΕΣ	ΝΟΤΙΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ - ΡΟΔΟΣ	
ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ ㊱ ΚΑΛΑΜΩΝ ΜΑΥΡΟΛΙΑ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ ㊱ ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ ㊱ ΤΡΑΓΟΛΙΑ ㊱	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ ㊱		ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ ㊱ ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ ㊱	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ ΚΑΡΟΛΙΑ ΡΟΔΟΥ ㊱ (ΚΟΠΡΟΛΙΑ) ΦΡΑΝΤΟΙΟ	
	ΔΥΤΙΚΗ ΚΡΗΤΗ	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΚΡΗΤΗ	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΚΡΗΤΗ	ΚΥΠΡΟΣ	
	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ ㊱ ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ ㊱	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ ㊱ ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ ㊱ ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ ㊱	ΚΟΡΩΝΕΪΚΗ ㊱ ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ ㊱ ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ ㊱ (ΜΑΥΡΟΛΙΑ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ ;)	ΝΤΟΠΙΑ ΚΥΠΡΟΥ	

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ ΕΛΙΑΣ ΠΟΥ ΦΥΤΕΥΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

	ΠΕΛΛΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΜΕΓΑΡΩΝ ΓΑΛΑΤΙΣΤΑΣ	ΚΙΛΙΚΙΣ - ΣΕΡΡΕΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΜΕΓΑΡΩΝ ΠΕΤΡΟΛΙΑ ΣΕΡΡΩΝ ΛΕΥΚΟΛΙΑ ΣΕΡΡΩΝ ΑΡΒΑΝΙΤΟΛΙΑ ΣΕΡΡΩΝ
ΚΕΡΚΥΡΑ - ΠΑΞΟΙ ΛΙΑΝΟΛΙΑ ΚΟΡΩΝΕΙΚΗ	ΠΙΕΡΙΑ - ΗΜΑΘΙΑ ΜΕΓΑΡΩΝ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΝΤΟΠΙΑ ΠΙΕΡΙΑΣ	ΘΕΣ/ΝΙΚΗ - ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΜΕΓΑΡΩΝ ΓΑΛΑΤΙΣΤΑΣ ΒΡΑΣΤΑΜΙΝΗ ΚΟΡΩΝΕΙΚΗ
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑ - ΑΡΤΑ ΛΙΑΝΟΛΙΑ ΧΟΝΔΡΟΛΙΑ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ ΑΜΦΙΣΣΗΣ ΚΑΛΑΜΩΝ ΜΕΓΑΡΩΝ	ΤΡΙΚΑΛΑ - ΚΑΡΔΙΤΣΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΜΕΓΑΡΩΝ ΚΟΡΩΝΕΙΚΗ	ΛΑΡΙΣΑ - ΜΑΓΝΗΣΙΑ - Β.ΣΠΟΡΑΔΕΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΑΜΦΙΣΣΗΣ ΜΕΓΑΡΩΝ ΚΑΛΑΜΩΝ ΚΟΡΩΝΕΙΚΗ
ΠΡΕΒΕΖΑ - ΛΕΥΚΑΔΑ ΛΙΑΝΟΛΙΑ ΚΟΡΩΝΕΙΚΗ ΑΜΦΙΣΣΗΣ ΚΑΛΑΜΩΝ	ΑΙΤΩΛ/ΝΙΑ - ΦΩΚΙΔΑ ΚΑΛΑΜΩΝ ΚΟΥΤΣΟΥΡΕΛΙΑ ΚΟΡΩΝΕΙΚΗ ΑΜΦΙΣΣΗΣ	ΦΘΙΩΤΙΔΑ - ΒΟΙΩΤΙΑ-Β & Κ ΕΥΒΟΙΑ ΚΑΛΑΜΩΝ ΑΜΦΙΣΣΗΣ ΜΕΓΑΡΩΝ ΚΟΘΡΕΙΚΗ ΚΟΡΩΝΕΙΚΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ - ΙΩΑΚΗ ΚΟΡΩΝΕΙΚΗ ΘΙΑΚΗ	ΑΧΑΪΑ - Κ. ΑΡΚΑΔΙΑ ΚΟΡΩΝΕΙΚΗ ΚΟΥΤΣΟΥΡΕΛΙΑ ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ	ΚΟΡΙΝΘΙΑ - ΑΡΓΟΛΙΔΑ ΚΟΡΩΝΕΙΚΗ ΚΟΥΤΣΟΥΡΕΛΙΑ ΚΟΘΡΕΙΚΗ ΜΕΓΑΡΩΝ ΑΓΟΥΡΟΜΑΝΑΚΟ ΚΑΛΑΜΩΝ ΓΑΪΔΟΥΡΟΛΙΑ
ΖΑΚΥΝΘΟΣ ΚΟΡΩΝΕΙΚΗ	ΗΛΕΙΑ ΚΟΡΩΝΕΙΚΗ ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ ΚΑΛΑΜΩΝ	ΛΑΚΩΝΙΑ - ΚΥΝΟΥΡΙΑ ΚΟΡΩΝΕΙΚΗ ΚΟΥΤΣΟΥΡΕΛΙΑ ΚΑΛΑΜΩΝ ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ ΑΓΟΥΡΟΜΑΝΑΚΟ ΜΕΓΑΡΩΝ ΓΑΪΔΟΥΡΟΛΙΑ
ΜΕΣΣΗΝΙΑ ΚΟΡΩΝΕΙΚΗ ΜΑΥΡΟΛΙΑ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ ΚΑΛΑΜΩΝ ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ	ΚΥΘΗΡΑ ΚΟΡΩΝΕΙΚΗ ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ	
	ΔΥΤΙΚΗ ΚΡΗΤΗ ΚΟΡΩΝΕΙΚΗ ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΚΡΗΤΗ ΚΟΡΩΝΕΙΚΗ ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ

ΔΡΑΜΑ - ΚΑΒΑΛΑ - ΞΑΝΘΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΜΕΓΑΡΩΝ ΜΑΝΑΚΙ ΘΑΣΙΤΙΚΗ ΚΟΡΩΝΕΙΚΗ ΚΑΛΑΜΩΝ	ΚΟΜΟΤΗΝΗ - ΕΒΡΟΣ ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΜΕΓΑΡΩΝ ΘΑΣΙΤΙΚΗ ΚΟΡΩΝΕΙΚΗ
ΘΑΣΟΣ ΘΑΣΙΤΙΚΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΜΕΓΑΡΩΝ	ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ
ΛΗΜΝΟΣ - ΑΓ. ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΒΑΛΑΝΟΛΙΑ ΑΔΡΑΜΥΤΤΙΝΗ ΚΟΡΩΝΕΙΚΗ ΜΕΓΑΡΩΝ ΚΟΘΡΕΙΚΗ	ΛΕΣΒΟΣ ΒΑΛΑΝΟΛΙΑ ΑΔΡΑΜΥΤΤΙΝΗ ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ ΚΟΡΩΝΕΙΚΗ ΚΟΘΡΕΙΚΗ ΜΕΓΑΡΩΝ
ΣΚΥΡΟΣ ΚΟΡΩΝΕΙΚΗ	ΨΑΡΑ - ΧΙΟΣ ΑΔΡΑΜΥΤΤΙΝΗ ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ ΚΟΘΡΕΙΚΗ ΜΕΓΑΡΩΝ ΚΟΡΩΝΕΙΚΗ
ΑΤΤΙΚΗ - Ν. ΕΥΒΟΙΑ - Β. ΚΥΚΛΑΔΕΣ ΜΕΓΑΡΩΝ ΚΟΡΩΝΕΙΚΗ ΚΟΘΡΕΙΚΗ ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ ΑΔΡΑΜΥΤΤΙΝΗ	ΙΚΑΡΙΑ - ΣΑΜΟΣ ΚΟΡΩΝΕΙΚΗ ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ ΚΟΘΡΕΙΚΗ
ΚΕΝΤΡ. ΚΥΚΛΑΔΕΣ ΚΟΡΩΝΕΙΚΗ ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ	ΒΟΡΕΙΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ ΚΟΡΩΝΕΙΚΗ ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ ΚΟΘΡΕΙΚΗ
ΝΟΤΙΕΣ ΚΥΚΛΑΔΕΣ ΚΟΡΩΝΕΙΚΗ ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ	ΝΟΤΙΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ - ΡΟΔΟΣ ΚΟΡΩΝΕΙΚΗ ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ ΚΑΡΟΛΙΑ ΡΟΔΟΥ ΚΟΘΡΕΙΚΗ ΜΕΓΑΡΩΝ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΚΡΗΤΗ ΚΟΡΩΝΕΙΚΗ ΜΑΣΤΟΕΙΔΗΣ ΘΡΟΥΜΠΟΛΙΑ	ΚΥΠΡΟΣ ΝΤΟΠΙΑ ΚΥΠΡΟΥ ΚΟΡΩΝΕΙΚΗ PISCUAL MANZANILLA ΚΑΛΑΜΩΝ



Άλλοι αντίθετα πίστευαν και πιστεύουν ότι οι ονομασίες αυτές είναι ελληνικές ονομασίες ποικιλιών ελιάς ξένης προέλευσης (Ιταλικές κ.α.), που κατά καιρούς και με διάφορους τρόπους έχουν έλθει στην Ελλάδα.

Οι ενδείξεις και το αντίστοιχο φυτικό υλικό απ' όλη την Ελλάδα οδηγούν, προς το παρόν, στο συμπέρασμα ότι ο αριθμός των ελληνικών ποικιλιών ελιάς είναι αρκετά μεγαλύτερος από τις 72 του Πίνακα 2 και μπορεί μάλιστα να ανέρχεται ακόμα και στις 85 - 90 ποικιλίες.

Οι διαφωνίες που από χρόνια υπάρχουν για τα θέματα αυτά μεταξύ των ερευνητών - επιστημόνων, είναι σίγουρο ότι πολύ σύντομα θα κοπάσουν, γιατί με τις νέες και αξιόπιστες μεθόδους της επιστήμης, όπως είναι π.χ. οι μοριακοί δείκτες RAPDs και AFLPs που εφαρμόζονται πλέον και στη χώρα μας, θα γνωρίζουμε με σιγουριά και ακρίβεια στην Ελλάδα το γενετικό υλικό ελιάς που διαθέτουμε.

Στον Πίνακα 4 γίνεται, μετά από 58 περίπου χρόνια (N. Λύχνος 1948), μία νέα προσπάθεια καταγραφής των παραδοσιακά καλλιεργούμενων και / ή γηγενών ποικιλιών ελιάς της κάθε περιοχής της Ελλάδας.

Συμπληρωματικά στον Πίνακα 5 αναφέρονται και οι ποικιλίες ελιάς όπως αυτές φυτεύονται σήμερα στην κάθε περιοχή της Ελλάδας, από τον οποίο γίνεται εύκολα αντιληπτός ο βαθμός συρρίκνωσης του αριθμού των ποικιλιών ελιάς, ανεξάρτητα από τους λόγους που οδηγούν τους σημερινούς ελαιοκαλλιεργητές σε αυτές τους τις επιλογές.

Τέλος στους Πίνακες 6 και 7 αναφέρονται αντίστοιχα οι σημαντικότερες και οι δευτερεύουσες περιοχές παραγωγής δενδρυλλίων ελιάς στην Ελλάδα, οι μέθοδοι - τρόποι πολλαπλασιασμού που ακολουθούνται και οι ποικιλίες που πολλαπλασιάζονται.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6

ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΔΕΝΔΡΥΛΙΩΝ ΕΛΙΑΣ

Περιοχές Παραγωγής	Μέθοδοι Πολλαπλασιασμού	Κύριες Ποικιλίες ελιάς	Δευτερεύουσες Ποικιλίες ελιάς
Χανιά Κρήτης	Κουτσουράκια Μοσχεύματα	Κορωνέικη Μαστοειδής	Θρουμπολιά
Σκάλα Λακωνίας	Εμβολιασμός	Κορωνέικη Καλαμών Μαστοειδής	Αγουρομάνακο Γαϊδουρολιά Κοθρέικη Αδραμυτινή Κουτσουρελιά Βαλανολιά Αμφίσσης Τραγολιά
Ευλόκαστρο Κορινθίας	Εμβολιασμός	Κορωνέικη Καλαμών Μεγάρων Κουτσουρελιά Κοθρέικη Αμφίσσης	Αγουρομάνακο Αδραμυτινή Γαϊδουρολιά Βαλανολιά Τραγολιά Θρουμπολιά
Μεσολόγγι Αιτωλίας	Εμβολιασμός	Καλαμών Αμφίσσης Κουτσουρελιά	Κορωνέικη Λιανολιά Κερκύρας Μεγάρων
Τραγανά Φθιώτιδας	Εμβολιασμός	Καλαμών Αμφίσσης Μεγάρων Κοθρέικη	Κορωνέικη Χαλκιδικής Μαρώνειας
Άρτα	Εμβολιασμός	Καλαμών Αμφίσσης Λιανολιά Κερκύρας	Μεγάρων Κορωνέικη Χαλκιδικής
Ορμυλία Χαλκιδικής	Μοσχεύματα (Εμβολιασμός)	Χαλκιδικής Μεγάρων Αμφίσσης	Θασίτικη Γαλάτιστας Καλαμών Βραστανινή

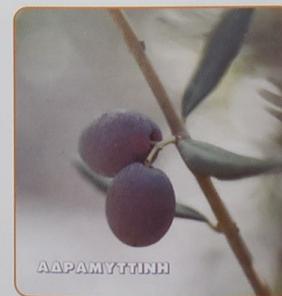
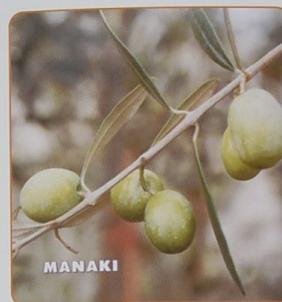
** Σημείωση

Τα υποκείμενα που χρησιμοποιούνται σήμερα στην Ελλάδα για τον εμβολιασμό της ελιάς είναι διάφορα σπορόφυτα ελιάς και προέρχονται:

- Από σπορά πυρήνων, συνήθως όχι καλλιεργούμενων ποικιλιών ελιάς και ανάπτυξη των νεαρών σποροφύτων στα φυτώρια για 1 έως 2 έτη. Τα νεαρά σπορόφυτα, αφού αποκτήσουν κατάλληλη διάμετρο, εμβολιάζονται με «ενοφθαλμισμό πένας - T».
- Από ανεπτυγμένα σπορόφυτα ελιάς, άγνωστης προέλευσης, ηλικίας 2 έως 5 ετών, που φύτεψαν μόνο τους στα βουνά. Τα σπορόφυτα αυτά, αφού πρώτα κατατομηθούν και τους κοπουν οι ρίζες, μεταφέρονται στα φυτώρια όπου και εμβολιάζονται συνήθως με «πλακίτη ενοφθαλμισμό».

ΠΙΝΑΚΑΣ 7
ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΔΕΝΔΡΥΛΙΩΝ ΕΛΙΑΣ

Περιοχές Παραγωγής	Μέθοδοι Πολλαπλασιασμού	Κύριες Ποικιλίες ελιάς	Δευτερεύουσες Ποικιλίες ελιάς
Ηράκλειο Κρήτης	Κουτσουράκια Μοσχεύματα	Κορωνέικη	Μαστοειδής Θρουμπολιά
Μεσσηνία	Εμβολιασμός	Κορωνέικη Καλαμών	Μαυρολιά Μεσσηνιακής Μαστοειδής
Ηλεία	Εμβολιασμός	Κορωνέικη Καλαμών	Κουτσουρελιά Θιακή
Αχαΐα	Εμβολιασμός	Κορωνέικη Κουτσουρελιά	Καλαμών Μεγάρων Αμφίσσης
Θεσπρωτία	Εμβολιασμός	Αμφίσσης Λιανολιά Κερκύρας	Καλαμών Χονδρ. Ηγουμενίτσας Μεγάρων
Ημαθία	Μοσχεύματα	Χαλκιδικής Μεγάρων	Ντόπια Περίρας Αμφίσσης Ντόπια Βέροιας
Σέρρες	Μοσχεύματα	Μεγάρων Χαλκιδικής Πετρολιά Σερρών	Λευκολιά Σερρών Αρβανιτολιά Σερρών Θασίτικη Αμφίσσης Μαυρολιά Σερρών
Καβάλα	Μοσχεύματα	Μεγάρων Χαλκιδικής Θασίτικη	Καλαμών Αμφίσσης
Έβρος	Εμβολιασμός	Μαρώνειας	Χαλκιδικής Θασίτικη Μεγάρων
Ρόδος	Εμβολιασμός	Κορωνέικη Θρουμπολιά	Κοθρέικη Μεγάρων Καρολιά Ρόδου (Frantoio)



ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Γεννάδιου Γ. Π. 1914. Λεξικόν Φυτολογικόν. Εκ του τυπογραφείου «Παρασκευά Λεώνη», Εν Αθήναις.
- Σαρακωμένος Διομήδης 1920. Η Ελληνική ελαία, τόμος 1ος, Η Κερκυραϊκή ελαία Τύποις «Η.Δ.Σακελλαρίου», Εν Αθήναις.
- Σαρακωμένος Διομήδης 1930. Η Ελληνική ελαία, τόμος 2ος, Το έλαιον. Τύποις «Πυρσού Α.Ε.», Εν Αθήναις.
- Αναγνωστόπουλου Πάνου 1930. Η ελληνική ελαιοκομία. Αθήναι.
- Καλογερέας Σωκράτης 1932. Αι βρώσιμα ελαία. Τύποις «Ερμού», Αθήναι.
- Λύχνος Νικόλαος 1948. Το δένδρο της ελαίας και η καλλιέργειά του, τόμοι 2. Τύποις «Δ. Πετσάλη - Γ. Βαλλιανάτου», Αθήναι.
- Καβαδάς Δημήτριος 1956-1964. Εικονογραφημένο βοτανικό - φυτολογικό λεξικό. Τόμοι 1-9, Αθήναι.
- Γεννάδιος Γ. Π. 1959. Λεξικόν Φυτολογικόν, Τόμος Α και Β, έκδοσης 2η. Εκδόσεις «Μόσχου Χρ. Γκιούρδα», Αθήναι.
- Chandler H. William 1967. Η ελαία στο: Εγχειρίδιο δένδροκομίας, Τόμοι 2. Μετάφρασις των Λαζάρου Αιμ. και Καραμάνου Γρ., Εκδόσεις «Μόσχος Γκιούρδας», Αθήναι.
- Χρυσοχέρης Φραγκίσκος 1969. Μαθήματα ειδικής ελαιοκομίας. Αθήναι.
- Ποντίκης Κωνσταντίνος 1981. Ελαιοκομία. Γ.Π.Α. Αθήναι.
- Σακαντάνης Κυριάκος 1982. Σύγχρονη πρακτική ελαιοκομία, έκδοση 4η. Αγροτικός Εκδοτικός Οίκος «Σπίρος Σπ. Σπίρου», Αθήναι.
- Σφακιωτάκης Ευάγγελος 1984. Μαθήματα ελαιοκομίας Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη.
- Συγγελάκης Χ. 1985. Οι ποικιλίες της επιτραπέζιας ελαίας στην Κρήτη. Έκδοση «Ελαιοσυργικής», Αθήναι.
- Μπαλατσούρας Γεώργιος 1986. Το ελαιόδένδρο, τόμος 1ος, Αθήναι.
- Τσολάκη Ιωακείμ 1991. Ποικιλίες ελαίας που αξιολογούνται στον ερευνητικό Σταθμό Αγίου Μάμαντος Χαλκιδικής. Πτυχιακή εργασία. ΤΕΙ Θεσσαλονίκης, Σχολή Τεχνολογίας Γεωπονίας, Ομάδα Οπωροκηπευτικών. Θεσσαλονίκη.
- Μπαλατσούρας Γεώργιος 1992. Η Επιτραπέζια ελιά, τόμος 3ος, Αθήναι.
- Μπαλατσούρας Γεώργιος 1992. Η ελιά, καλλιέργεια με σύγχρονες μεθόδους. Εκδόσεις «Πελεκάνος», Αθήναι.
- Ρούμπος Αθανάσιος 1992. Μαθήματα ελαιοκομίας. Έκδοση «ΤΕΙ Θεσσαλονίκης», Θεσσαλονίκη.
- Ανώνυμος ----- Όλα για ελιά και ελαιόλαδο. Έκδοση «Καλλιεργητής», Αθήναι.
- Fooks Richard ----- Το βιβλίο της ελαίας. Εκδόσεις «Ψιχαλου».
- Fontanazza G., Cappelletti M. 1996. Genetic aspects and propagation techniques for intensive cultivations in: World olive Encyclopaedia, pages 113 - 144. IOOC, Madrid.
- Μετζιδάκης Ι., Μιχελάκης Ν. 2000. Greek olive varieties in: World Catalogue of Olive Varieties, IOOC, Madrid.
- Χριστοδούλου Γ., Γρηγορίου Χ., Παπαχριστοδούλου Σ. 2000. Cyprus olive varieties in: World Catalogue of Olive Varieties, IOOC, Madrid.
- Χάρης Γεώργιος 2000. Η ελιά, έκδοση 4η. Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων Κύπρου - Τμήμα Γεωργίας, Λευκωσία.
- Χουλιάρας Βασίλειος 2000. Ελαιοκομία, Σημειώσεις εργαστηρίου. ΤΕΙ Ηπείρου, Σχολή ΣΤΕΓ, Τμήμα Φυτικής Παραγωγής, Έκδοση «ΤΕΙ Ηπείρου», Άρτα.
- Παπαχατζής Αλέξανδρος 2001. Ειδική Δένδροκομία ΙΙΙ - Ελαιοκομία. ΤΕΙ Λάρισας, Σχολή ΣΤΕΓ, Τμήμα Φυτικής Παραγωγής, Έκδοση «ΤΕΙ Λάρισας», Λάρισα.
- Χατζηδημητρίου, Μ., Κασιώτης, Α., Ποντίκης, Κ., Λουκάς, Μ. 2001. Διάκριση Ελληνικών Καλλιεργούμενων Ποικιλιών Ελαίας με Μοριακούς Δείκτες. Πρακτικά 23ου Πανελληνίου Συνεδρίου Ε.Ε.Β.Ε., Χίος.
- Κωστελένος Γ., Βλασάκη Ε. 2003. Ελληνικές ποικιλίες ελαίας. Γηγενείς ποικιλίες της Βόρειας Ελλάδας. Ελαιοπαραγωγή. Σελίδες 22-29. Εκδόσεις «Εύριπος».
- Τσιάντης Ανδρέας 2003. Ειδική Δένδροκομία ΙΙΙ, Σημειώσεις Εργαστηρίου. ΤΕΙ Ηπείρου, Σχολή ΣΤΕΓ, Τμήμα Φυτικής Παραγωγής. Έκδοση «ΤΕΙ Ηπείρου», Άρτα.
- Κωστελένος Γιώργος 2004. Μεγάλος πλούτος στις ελληνικές βρώσιμες ποικιλίες ελαίας. Αγροτικός Συνεργατισμός. Σελίδες 40-42. Έκδοση «ΠΑΣΕΓΕΣ».
- Κωστελένος Γιώργος 2004. Πολλαπλασιαστικό υλικό ελαίας. Προβλήματα και Προοπτικές. Αγροτικά Θέματα. Σελίδες 52-58. Εκδόσεις «Εύριπος».
- Βασιλακάκης Μιλτιάδης 2004. Η Ελιά, στο: Γενική και Ειδική Δένδροκομία, σελίδες 617-647, Έκδοση 2η. Εκδόσεις «Δ. Γαρταγάνης», Θεσσαλονίκη.
- Κωστελένος Φυτώρια Ελαίας 2005. Κατάλογος φυτωρίου. Σελίδες 24.
- Θεριός Ιωάννης 2005. Ελαιοκομία. Εκδόσεις «Γαρταγάνη», Θεσσαλονίκη.
- Hagidimitriou M., Menexes G., Pontikis C., Loukas M. 2005. Genetic Diversity of Major Greek Olive Cultivars Using Molecular (AFLPs and RAPDs) Markers and Morphological Traits. J. Amer. Soc. Hort. Sci. 130 (2): 211-217

*«'Επί θάλατταν δέ τήν Ψιφαίαν πορευομένους κότινος πέφινεν όνομαζόμενος
ράχος στρεπτός. Ράχους μὲν δὴ καλοῖσι Τρωζήνιοι πᾶν ὄσον ἄκαρπον ἐλαίας, κότινον,
καί φυλίαν και ἐλαιον. Στρεπτόν δέ ἐπονομάζουσι τοῦτο, ὅτι ἐνεσχεθειῶν αὐτῶ' πᾶν
ήνιον ἀνετραπή τοῦ Ἴππολύτου τό ἄγμα»*

(Παυσανίας 2, 32, 9).

